

In atenția Forumului Constituțional

PROPUNERI DE MODIFICARE A PREVEDERILOR CONSTITUȚIONALE RELEVANTE PENTRU RESPECTAREA PRINCIPIULUI EGALITĂȚII ȘI NEDISCRIMINĂRII

Nr. Crt.	Forma curentă	Modificare propusă	Expunere de motive
1.	<p>ARTICOLUL 4</p> <p>Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni</p> <p>(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi.</p> <p>(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială</p>	<p>ARTICOLUL 4</p> <p>Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni</p> <p>(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi.</p> <p>(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi. <u>Orice discriminare bazată pe sex, culoare, origine etnică sau socială, trăsătură genetică, limbă, credință sau religie, opinii politice sau de altă natură, calitatea de membru al unei minorități naționale, proprietate, naștere, dizabilități, vârstă sau orientare sexuală va fi interzisă.</u></p>	<p>Pentru conformitate cu articolul 21 (1) din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene care introduce această formulare exhaustivă a protecției împotriva discriminării: <i>„Orice discriminare bazată pe sex, culoare, origine etnică sau socială, trăsătură genetică, limbă, credință sau religie, opinii politice sau de altă natură, calitatea de membru al unei minorități naționale, proprietate, naștere, dizabilități, vârstă sau orientare sexuală va fi interzisă.”</i></p> <p>Această interdicție este obligatorie pentru instituțiile comunitare și pentru statele membre atunci când implementează dreptul comunitar în baza art. 51 al Cartei și dată fiind încorporarea Cartei în dreptul național prin Legea 13/2008 pentru ratificarea Tratatului de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunitatii Europene, publicată în Monitorul Oficial nr. 107/12 februarie 2008. Modifierea asigură conformitatea și cu interpretarea articolului 19 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.</p> <p>Extinderea listei de criterii protejate împotriva</p>

			<p>discriminării e conformă articolului 14 din CEDO precum și articolului 1 din Protocolul Adițional 12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului care prevede <i>1. Exercițarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici o discriminare bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație.</i></p> <p>Modificarea este de asemenea concordantă și cu prevederile legislative în vigoare așa cum sunt ele prevăzute de Ordonanța nr. 137 din 31 august 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare republicată în temeiul art. IV din Legea nr. 324/2006 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 626 din 20 iulie 2006 în articolul 2 (1) <i>Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limba, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boala cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenența la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în</i></p>
--	--	--	--

			<i>condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.</i>
2.	<p>ARTICOLUL 50</p> <p>Protecția persoanelor cu handicap Persoanele cu handicap se bucură de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.</p>	<p>ARTICOLUL 50</p> <p>Protecția persoanelor cu dizabilități Persoanele <u>cu dizabilități</u> se bucură de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor și <u>de incluziune</u>, de prevenire și de tratament, în vederea participării efective <u>a persoanelor cu dizabilități</u> în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.</p>	<p>Ratificarea de către România a Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități la 11.11.2010 a determinat modificarea cadrului legislativ pentru a asigura armonizarea cu spiritual și litera Convenției. Acest demers a fost realizat parțial prin adoptarea OUG 84/2010 din 20.09.2010 pentru modificarea Legii 448/2006 privind protecția persoanelor cu dizabilități. Deși OUG 84/2010 a introdus o nouă definiție a dizabilității, din perspectiva socio-medicală, în concordanță cu standardele stabilite de Convenția ONU, textul constituțional folosește din păcate încă termenul incorect “handicap,” o armonizare în acest sens fiind necesară pentru coerență dar și la nivel simbolic.</p>
3.	<p>ARTICOLUL 146</p> <p>Atribuții Curtea Constituțională are următoarele atribuții:</p> <p>a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a</p>	<p>ARTICOLUL 146</p> <p>Atribuții Curtea Constituțională are următoarele atribuții:</p> <p>a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a</p>	<p>România s-a angajat la transpunerea Directivelor 2000/43/CE, 2000/78/CE respectiv 2004/54/CE în ceea ce privește introducerea în sistemul juridic intern a unor mecanisme instituționale reale și eficiente care să asigure respectarea obligațiilor care decurg din directive în legătură cu principiul egalității de tratament. Acest mecanism a fost stabilit prin Ordonanța nr. 137 din 31 august 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare republicată în temeiul art. IV din Legea nr. 324/2006 pentru</p>

	<p>unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;</p> <p>...</p> <p>d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;</p> <p>...</p>	<p>unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a <u>Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării</u>, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;</p> <p>...</p> <p>d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial <u>sau în cadrul procedurilor din fața Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării</u>; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului <u>sau de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării</u>;</p>	<p>modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 626 din 20 iulie 2006. Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 a stabilit un mecanism sancționator mixt, potențialii petenți având de ales între Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și instanțele civile. Ca urmare a unei serii de decizii ale Curții Constituționale, prevederile Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 au fost declarate neconstituționale în măsura în care din acestea se desprinde înțelesul că instanțele judecătorești sau Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.¹ Ca urmare a acestor decizii ale Curții Constituționale, legislația română din acest moment nu asigură remedii legale adecvate în cazurile de eventuale discriminări generate prin acte normative, riscând astfel inițierea unor acțiuni de sancționare a României pentru</p>
--	---	--	---

¹ România/Curtea Constituțională, Deciziile 818/2008, 819/2008, 820/2008 din 3.07.2008, Decizia 1325 din 23.12.2008 în ceea ce privește limitarea rolului instanțelor, respectiv Decizia 997 din 7.10.2008 care constată că dispozițiile art.20 alin.(3) din Ordonanța Guvernului nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare sunt neconstituționale, în măsura în care sunt interpretate în sensul că acordă Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării competența ca, în cadrul activității sale jurisdicționale, să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.

			<p>nerespectarea dreptului comunitar. În timp ce teoretic, instanțele naționale ar putea aplica direct prevederile de drept comunitar din directive cu ignorarea limitărilor stabilite prin jurisprudența și legislația națională,² soluția pentru vidul legislativ creat este aceea de includere a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării pe lista subiectelor de drept restrictive și limitative enumerate de Constituție ca având rol în sesizarea Curții Constituționale pentru exercitarea controlului de constituționalitate atât a priori cât și a excepției de neconstituționalitate pentru controlul constituțional posterior.</p> <p>Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este un organ administrativ cu atribuții jurisdicționale, care se bucură de independența necesară îndeplinirii actului administrativ- jurisdicțional și respectă prevederile constituționale cuprinse în art. 124 privind înfăptuirea justiției și art. 126 alin. (5).³ În acest context, recunoașterea pentru CNCD a calității de subiect calificat în inițierea sesizării pentru controlul anterior sau posterior al constituționalității constituie un interes legitim care asigură protecția drepturilor fundamentale.</p>

² A se vedea Seda Kucukdeveci v. Swedex GmbH & Co.KG C-555/07 din 19.01.2010.

³ A se vedea România/Curtea Constituțională, Decizia nr. 1.096 din 15 octombrie 2008.

Organizații semnatare:

ActiveWatch – Agenția de Monitorizare a Presei,
Alianța Civică Democratică a Romilor,
ANBCC – Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni,
APADOR-CH – Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki,
Asociația Accept,
Asociația EPAS,
Asociația FRONT,
Asociația Mame pentru Mame,
Asociația pentru Educație Politică,
Asociația Română Anti-SIDA,
Asociația Secular Umanistă din România (ASUR),
Asociația Solidaritate pentru Libertatea de Conștiință,
Asociația Transcena,
Centras – Centrul de Asistență pentru Organizații Nonguvernamentale,
Centrul de Studii în Idei Politice,
Centrul Educația 2000+,
Centrul FILIA,
Centrul Parteneriat pentru Egalitate,
Centrul pentru Jurnalism Independent,
CeRe – Centrul de Resurse pentru Participare Publică,
ECPI – Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice,
Fundația Parteneri pentru Dezvoltare Locală,
Fundația Soros,
Fundația Tineri pentru Tineri,
Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului – GRADO,
Centrul Rațiu pentru Democrație,
Roma Education Fund România,
Societatea Academică din România,
Societatea pentru Educație Contraceptivă și Sexuală,
SoLib – Societatea pentru Libertate Individuală.

